

שיחה לעם

רעיון לפרשת השבוע מעובד ע"פ שיחות הרבי מליובאוויטש

תפקידם של נשיאי ישראל

הפּרטיים⁴. זו הסיבה שהנשיאים לא הזדרזו להביא את תרומתם למשכן. הם היו בדעה שיש לדאוג תחילה לנדבות כלל ישראל, ורק לאחר מכן לחשוב על נדבתם האישית⁵.

אך למעשה, הביאו ישראל את כל הדרוש למלאכת המשכן. כלומר, הם נדבו כסף וזהב רב כליכך עד שהיה ניתן לקנות את כל הדרוש, אף את אבני השוהם והמילואים שלא הביאום בפועל. כעת חשו הנשיאים חיסרון במעשיהם, שהרי השתתפותם במלאכת המשכן לא תהיה נצרכת כליכך. נכון אמנם שהאבנים עדיין היו חסרות, אך שווים המלא היה כבר ברשות גזברי המשכן.

מכך הבינו הנשיאים, שהתנהגותם במקרה זה לא הייתה כראוי. התערב בה מעט מן העצלות. במלאכת המשכן הם היו צריכים לקחת חלק בראש, ולא לדאוג לעם ישראל תוך דחיית תרומתם לבסוף. הלא בניית המשכן הביאה לכך שהקב"ה ישכון בתוך ישראל, וזה הרי היה הסימן על כך שנתכפר להם על חטא העגל⁶. לכן היה על הנשיאים לדאוג גם כן לכך שהמשכן ייבנה **בזריזות**. היה עליהם לדאוג שכל החומרים הנצרכים למלאכת המשכן יהיו מוכנים בהקדם האפשרי. וזאת, עלידי הקדמת נדבתם⁷.

נמצא אם כן, שהיותם אחרונים בתרומת המשכן באה מתוך נאמנות לתפקידם - לדאוג תחילה לכלל ישראל. השאלה שאמורה להישאל היא: מדוע בחנוכת המזבח הם התנדבו ראשונים - בניגוד לתפקידם העיקרי⁸. אלא שבסופו של דבר, ראו הנשיאים שהתערב בהנהגתם 'נדנדוד' של עצלות, והוא זה שגרם לחסרון בהשתתפותם בנדבת המשכן. לכך, בנדבת המזבח הם התנדבו תחילה, כדי למהר ולזרז את חנוכתו.

מכאן הוראה לכל יהודי: אצל כל אחד קיים בזעיר-אנפין עניין ה'נשיאות' על העיר קטנה שלו- זה הגוף, ועד להשפעה על סביבתו. כדי להבטיח שעבודת ה' ועשיית המשכן הפרטי שלו יהיו כמו שצריך, יש ליישם את ה'נשיאות' בהשפעה וקירוב לבבות מתוך שפלות וביטול מוחלט לה'.

(לקוטי שיחות חלק טז שיחה א)

אחר שמספרת התורה אודות נדבתם של ישראל לצורך בניית המשכן וכליו ולצורך הכנת בגדי הכהונה, עוברת התורה לספר על תרומתם של נשיאי ישראל. וכך נאמר: 'וְהַנְּשִׂאִים הֵבִיאוּ אֵת אֲבְנֵי הַשֵּׁהָם וְאֵת אֲבְנֵי הַמְּלָאִים לְאֶפֶד וְלַחֹשֶׁן'¹.

העובדה שנדבת הנשיאים נכתבה בנפרד לאחר פירוט נדבות שאר העם, מורה על כך שהם הביאו את נדבתם **בסוף** - לאחר שכל ישראל הרימו את תרומתם לצורך המשכן.

הסיבה לאיחור זה, מבוארת בדבריו של רש"י: "כך אמרו נשיאים יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרים אנו משלימים אותו. כיוון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר וְהַמְּלָאָה הִייתה דָּיִם, אמרו נשיאים 'מה עלינו לעשות', הביאו את אבני השוהם... ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם - וְהַנְּשִׂאִים כתיב".

כפי שמשמע מדברי רש"י מובן לכאורה, שסיבת האיחור הייתה עצלותם של הנשיאים. אולם הדבר צריך ביאור, היאך התעצלו נשיאי ישראל בדבר זה ותרמו לאחר כל ישראל².

גם בדברי רש"י לא מובן. תחילה הוא כותב שהעם הביאו את כל הדרוש, ואילו לאחר מכן הוא מציין שאבני השוהם ואבני המילואים הובאו לבסוף עלידי הנשיאים. אם כן, העם לא הביאו את כל הדרוש. גם לא מובן לפי זה, מדוע 'הצטער' הנשיאים ואמרו 'מה עלינו לעשות', והלא היה להם להביא את אבני השוהם ואבני המילואים, שהיו בין התרומות ההכרחיות לצורך הכנת בגדי הכהונה³.

נוסף על כך, דבריו של רש"י שהובאו לעיל, נאמרו כדי לענות על השאלה שכתב בתחילת דבריו: "מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה". ועל כך הוא כותב את המובא לעיל, שבחנוכת המזבח רצו הנשיאים לתקן את אשר אחרו בחנוכת המשכן. ולכאורה הם לא הפסידו מאומה בכך שאחרו נדבתם, שהרי הם הביאו את האבנים ומה היו צריכים כעת לתקן?!

יתירה מכך: משאלתו של רש"י, משמע לכאורה, שעל התנדבות הנשיאים בתחילה דרוש טעם מיוחד, וכלשונו "מה ראו נשיאים להתנדב... בתחילה". ולכאורה הדברים תמוהים, הלא בהיותם נשיאי ישראל, ברור ופשוט הדבר שהיה עליהם להתנדב בתחילה.

והביאור בזה:

תפקידם של נשיאי ישראל הוא הרי לדאוג ולהשתדל שהעם יקיימו את המוטל עליהם. העסק בצרכי הכלל הרי הוא בחשיבות ראשונה, לכן הוא קודם גם כן לעיסוק בענייניהם וצרכיהם

¹ פרק ל"ה פסוק כ"ז [בפשוט הם הביאו גם כן את השמן למאור ואת הבשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים, הנזכרים בפסוק כ"ח - חזקוני].

² יתירה מזו: אם אכן הנשיאים התעצלו בכך, מדוע היה על התורה להדגיש זאת, והרי אפילו בגנות בהמה טמאה לא כתבה התורה (בבא בתרא דף קכ"ג עמוד א').

³ אמנם במדרש תנחומא (פקודי י"א) כתוב שהיו הנשיאים מצירים על שלא זכו בתרומת מלאכת המשכן כלום, אמרו 'הואיל ולא זכינו בתרומת מלאכת המשכן כלום, אם כן ניתן בבגדי כהונה! אך בפשוטו של מקרא, אין לכאורה הבדל בין בגדי הכהונה לבין שאר מלאכת המשכן.

⁴ כך אנו רואים גם אצל משה רבנו, שהיה עסוק רק בצרכי העם ולא היה פונה לעסקיו (רש"י פרק י"ט פסוק י"ד). כלומר, משה היה מוסר את ציווי ה' לישראל לקראת מתן תורה והיה עסוק בהשתדלות שהדברים יתקיימו עלידי ישראל, ולא היה פונה אף לעסקיו הרחוקים, כולל גם הכנתו האישית לקראת מתן תורה.

⁵ וזהו שאמרו הנשיאים "יתנדבו ציבור מה שמתנדבים ומה שמחסרים אנו משלימים אותו". כלומר, תחילה נדאג לכך שהציבור יתנדבו כפי יכולתם, ולאחר מכן אנו נדאג להשלים את מה שהם 'החסירו' - את מה שהיה להם לפני כן אלא שהם השתמשו בו לצרכים אחרים ולכן כעת הוא לא ברשותם (שהרי את מה שהיה להם בפועל - דאגו הנשיאים שהם ינדבו).

⁶ רש"י ויקרא פרק ט' פסוק כ"ג.

⁷ כלומר, מחשבתם שלא לתרום בתחילה, הייתה 'מעורבת' בעצלות. כיוון שהם היו אמורים לתרום תחילה ולדאוג בכך לזירוז המלאכה. מחשבה זו גרמה להם גם כן חיסרון, שלא השתתפו במלאכת המשכן ככל ישראל. נדבתם לא הייתה כה מוכרחת למלאכה. וראה ברמב"ם (הלכות בית הבחירה פרק א' הלכה ב'): "הכל חייבים לבנות ולסעד בעצמם ובממונם, אנשים ונשים **מקדש המדבר**".

⁸ זו גם הסיבה ששאלה זו מביא רש"י כאן בפרשתנו (במקום לשאול בפרשת חנוכת המזבח, מדוע בחנוכת המשכן התנדבו **אחרונים**) - כדי להדגיש שהנהגת הנשיאים הראויה אמורה להיות כפי האמור כאן, והשאלה היא רק כלפי האמור שם. אלא שמקרה זה היה שונה מכל מקום, ועצלותם של הנשיאים הסיחה את דעתם מכך.